

THEORIE C

Wat moet je leren :

- Basisstof (laatste twee bladen)
- Begrippen : toonsoort,toonladder,akkoord,drieklank,grondtoon,leidtoon
- De grote en kleine tertstoonladders t/m drie kruizen en mollen
- De grote en kleine drieklank
- De intervallen, *secunde, tert, sext en septime ook het verschil tussen groot en klein*

Wat moet je kunnen :

- Een melodie die voorgespeeld wordt opschrijven (melodisch dictee).
- Een ritme wat voorgespeeld wordt opschrijven (ritmisch dictee).
- De grote en kleine tertstoonladders t/m drie kruizen en mollen opnoemen en herkennen in een muziekstuk. Bij de kleine tertstoonladders ook verhoogde 7e toon opnoemen en herkennen.
- Grote en kleine drieklanken op kunnen noemen/herkennen.
- De grondtoon en de toonsoort van een muziekstuk bepalen.
- Intervallen opnoemen en herkennen (*bij secunde, tert, sext en septime ook het verschil tussen groot en klein*)

Leertip :

Probeer in de stukken die je speelt de toonsoort te bepalen, bedenk als je toonladders en akkoorden in een stuk speelt eens welke het zijn. Vind je in een stuk wat in mineur staat de verhoogde toon (de leidtoon) ook terug? Kortom, gebruik af en toe de theoriepapieren bij het oefenen, snap je iets niet, vraag het na tijdens je les.

De C theorie bestaat uit twee onderdelen :

- Het leren van de theoriebladen.
- Het volgen van cursus gehoortraining 2. Voor je aan de gehoortraining begint beheers je de stof van de theoriebladen al. De cursus gehoortraining 2 wordt afgesloten met een schriftelijke toets. Met minimaal een 6 voor deze toets sluit je theorie C af.

Samengesteld door J. Hendrich

THEORIE C

De meeste muziekstukken hebben een bepaalde centrale toon waar om heen de melodie gebouwd is. Deze centrale toon noemen we de **grondtoon**. Wil je weten wat de grondtoon is van het stuk dat je speelt zoek je de slottoon van de melodie op, of als het muziekstuk eindigt met een akkoord zoek je de laatste laagste toon op. In beide gevallen weet je zeker dat de gevonden toon de grondtoon van het stuk is.

De toonladders:

C groot en a klein : geen voortekens

The image displays two musical staves in treble clef. The first staff, labeled 'C groot', shows the C major scale: C (groundtoon), D, E, F, G, A, B, F (leidtoon). Brackets indicate a 'grote tert' between C and E, and a 'halve toon' between E and F. The second staff, labeled 'a klein', shows the a minor scale: a (groundtoon), b, c, d, e, f, g, a (leidtoon). Brackets indicate a 'kleine tert' between a and c, and a 'hele toon' between g and a.

- Een muziekstuk **in C groot** (majeur) heeft dus de c als grondtoon en geen voortekens. De toonladder die bij C-groot hoort noemen we de “grote-tertstonladder” van C. De afstand van de grondtoon naar de derde toon (terts) van de toonladder is “groot”.
- De leidtoon ligt een halve toon onder de grondtoon en “leidt” naar de grondtoon.
- Een muziekstuk **in a klein** (mineur) heeft de a als grondtoon, ook geen voortekens en als toonladder de “kleine-tertstonladder” van a. De afstand van de grondtoon naar de derde toon (terts) van de toonladder is “klein”.
- Bij de “kleine-tertstonladder” van a is de afstand van de g naar de a een hele toon, de g werkt dus niet goed als leidtoon. **Daarom wordt in een muziekstuk in a-klein de g (7e toon v/d toonladder) vaak verhoogd naar gis.**

G groot en e klein : fis

G groot

grondtoon

leidtoon

e klein

grondtoon

leidtoon: de d wordt vaak een dis

D groot en b klein : fis cis

D groot

grondtoon

leidtoon

b klein

grondtoon

leidtoon: de a wordt vaak een ais

A groot en fis klein : fis cis gis

A groot

grondtoon

leidtoon

fis klein

grondtoon

leidtoon: de e wordt vaak een eis

F groot en d klein : bes

F groot

grondtoon leidtoon

d klein

grondtoon leidtoon: de c wordt vaak een cis

Bes groot en d klein : bes es

Bes groot

grondtoon leidtoon

g klein

grondtoon leidtoon: de f wordt vaak een fis

Es groot en c klein : bes es as

Es groot

grondtoon leidtoon

c klein

grondtoon leidtoon: de bes wordt vaak een b

Akkoorden :

Een akkoord is een samenklank van drie of meer verschillende tonen.

Een akkoord van drie tonen noemen een drieklank, worden de drie tonen na elkaar gespeeld spreken we van een gebroken drieklank.

Voor theorie C leer je de grote drieklank en de kleine drieklank :

C groot

The image shows two musical staves for the C major scale. The top staff shows the scale from C1 to C8 with a bracket labeled 'grote terts' spanning from the first to the third note. The notes are numbered 1 through 8. The bottom staff shows three chords: a 'grote drieklank op C' (C major triad), a 'gebroken drieklank' (broken C major triad), and a 'kleine drieklank op C' (C minor triad).

Neem je de eerste (grondtoon) , de derde en de vijfde toon van een grote terts-toonladder samen heb je een **grote drieklank**.

Voor de **kleine drieklank** moet je de middelste toon een halve verlagen. Je maakt dan van de grote terts van het akkoord een kleine terts.

Nog een voorbeeld :

A groot

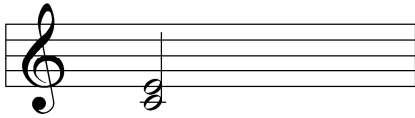
The image shows two musical staves for the A major scale. The top staff shows the scale from A1 to A8 with a bracket labeled 'grote terts' spanning from the first to the third note. The notes are numbered 1 through 8. The bottom staff shows three chords: a 'grote drieklank op A' (A major triad), a 'gebroken drieklank' (broken A major triad), and a 'kleine drieklank op A' (A minor triad).

In de popmuziek wordt A gebruikt als symbool voor een grote drieklank op A en Am voor een kleine drieklank op A.

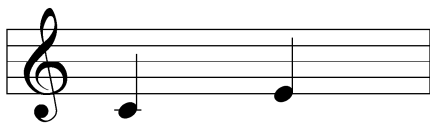
Intervallen :

De afstand tussen twee noten noem je een interval.

Voorbeeld :

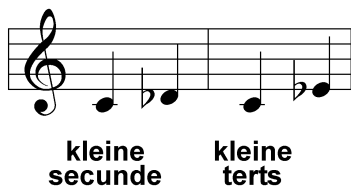
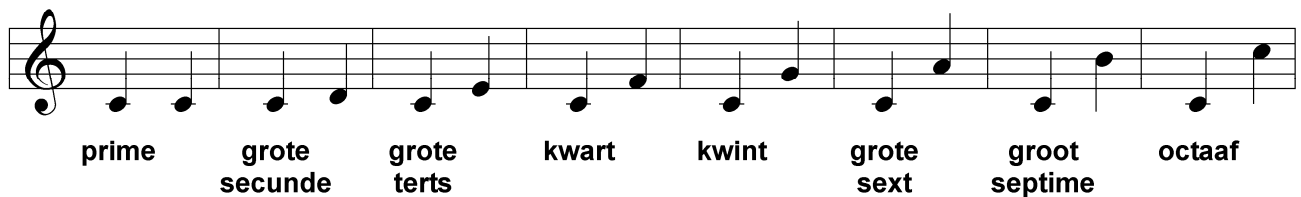
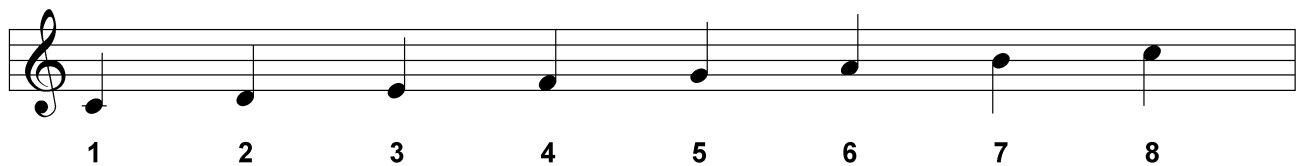

Een samenklank van twee tonen

Twee tonen na elkaar, bijvoorbeeld in een melodie.

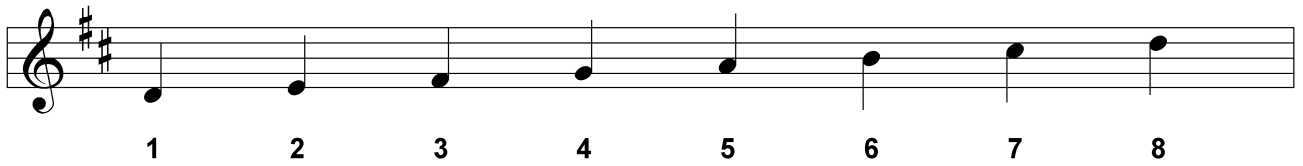
In de grote-tertstoonladder komen we de volgende intervallen tegen :
(voor de afstanden worden Latijnse rangtelwoorden gebruikt)

De secunde, terts, sext en septime kunnen ook klein zijn (bovenste noot een halve verlaagd)

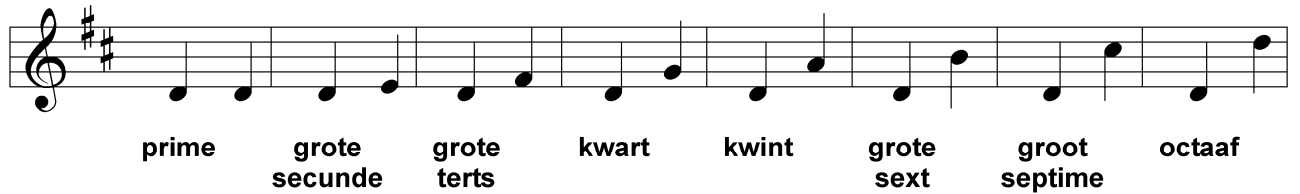
Voorbeeld :

Wat is een kleine terts op D ?

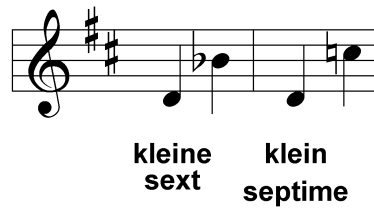
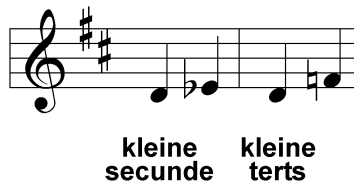

Een grote terts op D is de derde toon van de grote-tertstoonladder van D : fis.
Voor de kleine terts verlaag je de fis een halve toon : f.

De intervallen in de grote-tertstoonladder van D :

De secunde, terts, sext en septime klein :

De notennamen :

The image shows two musical staves. The top staff is in G-clef (treble clef) and the bottom staff is in F-clef (bass clef). Both staves show a scale of notes from G to C. The notes are labeled with letters G, A, B, C, D, E, F, G, A, B, C, D, E, F, G, A, B, C. The G-clef staff starts on G4 and goes up to G5. The F-clef staff starts on F3 and goes up to F4.

Voortekens :

- # kruis : halve toon hoger (bijv. f wordt fis)
- b mol : halve toon lager (bijv. b wordt bes)
- ♮ herstellingsteken

De notenwaarden :

The image shows five examples of musical notation on a single staff, each with a label to its right:

- 1. A whole note (semibreve) with a label "hele noot".
- 2. Two half notes (minims) with a label "halve noten".
- 3. Four quarter notes (crotchets) with a label "kwartnoten".
- 4. Eight eighth notes (quavers) with a label "achtste noten".
- 5. Sixteenth notes (semiquavers) with a label "zestiende noten".

Below these are five examples of rests (pauses) on a staff, each with a label below it:

- 1. A whole rest (semibreve) with a label "hele rust".
- 2. A half rest (minim) with a label "halve rust".
- 3. A quarter rest (crotchet) with a label "kwartrust".
- 4. An eighth rest (quaver) with a label "achtste rust".
- 5. A sixteenth rest (semiquaver) with a label "zestiende rust".

• Een punt achter de noot : de helft van het aantal tellen komt er bij.

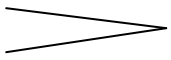
Maatsoorten :

C =	4	vier	6	zes
	4	kwarten per maat (vierkwartsmaat)	8	achtsten per maat (zes achtste maat)
	3	driekwartsmaat		
	4			

Tempo :

Lento	langzaam	<i>ritenuto (rit.)</i>	langzamer worden
Andante	gaande	<i>accelerando</i>	sneller worden
Moderato	matig snel	<i>a tempo</i>	weer in het oude tempo
Allegro	snel		

Dynamiek :

<i>p</i>	piano	zacht	<i>crescendo</i>	sterker worden	
<i>mf</i>	mezzo forte	matig sterk			
<i>f</i>	forte	sterk	<i>decrescendo</i>	zachter worden	
			<i>diminuendo</i>	zachter worden	

Van alles :

Herhalen :
de eerste keer spelen   de tweede keer spelen

legato : gebonden   staccato : kort   1   2

overgebonden : aanhouden

D.C al Fine : da capo al fine : herhalen vanaf het begin tot aan 'fine'

 fermate : langer aanhouden, niet tellen